

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Tuin van de villa van Wolsem

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel: Tuin van de villa van Wolsem

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Dilbeek

Deelgemeente: Dilbeek

KielbaeyOntwerper

Bron: Schepping: 2014-11-19

Bijwerken: 2018-12-11

URI: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134718>

Coördinaten: Breedte: 4.24223188243

Lengte: 50.8660909825

Primaire tekst

Modernistische aanleg uit circa 1935 met betontegelpad, zwembad en duiktoren, geënt op een landschappelijk park van 2 hectare uit de jaren 1870.

Op een akkerperceel naast de spoorweg Brussel-Denderleeuw, halverwege tussen het gehucht Wolsem (Sint-Martens-Bodegem) en de voormalige abdij van Groot-Bijgaarden (Vanaf 1898, na de aankoop door de Broeders van de Christelijke Scholen, Sint-Wivinaklooster genoemd.), liet Christian Dansaert, een wisselagent uit Sin-Jans-Molenbeek, rond 1870 een bescheiden buitenhuis bouwen. Het huis was omringd met een lusthof van 57,5 are, die enkele jaren later ten gevolge van de bouw van het station van Dilbeek met anderhalve are werd verkleind. Omstreeks 1879 werd het huis door een volgende eigenaar, Polydor De Wilde, aanzienlijk vergroot en werd de lusttuin tot aan de Lange Haagstraat uitgebreid, 94 are. Van de tuin in de vroegste periode getuigen enkele statige bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea'), zilverlinden (*Tilia tomentosa*, *Tilia petiolaris*) en een aantal van de platanen (*Platanus x hispanica*) langs de oprit, die in een lus voor het huis eindigt.

Op de stafkaart van 1924 verschijnt het park rond de tot "château" gepromoveerde villa met een verdubbelde oppervlakte; het omvat nu ook het brongebied van een zijbeekje van de Molenbeek, waarin een vijvertje met lobvormige uiteinden, vermoedelijk een oude turfkuil (op de manuscriptversie van de 'Carte topographique de Bruxelles et de ses environs' van Guillaume De Wautier, gedateerd 1821 maar die waarschijnlijk de toestand rond 1810 weergeeft, staat op die plek 'tourbe' vermeld). Een ansichtkaart uit die periode toont de vijver op de voorgrond, omgeven door prille beplanting en de vrij onaantrekkelijke, bepleisterde achtergevel van het 'kasteel', die inderdaad ook als achterkant bedoeld was. Het gebouw wordt omkaderd door het oorspronkelijke park, dat zich voor (ten oosten van) het kasteel uitstrekte. Opvallend zijn de silhouetten van de Italiaanse populieren (*Populus nigra* 'Italica'). Bij het goed hoorde sinds kort ook het langgestrekte boerenhuis met bijbehorende tuin aan de Wolsemstraat, waarschijnlijk bestemd voor de huisbewaarder-tuinier.

Bij een verbouwing van rond 1935 liet de toenmalige eigenaar, advocaat Adolphe Foucart, de oude villa grotendeels afbreken (aangezien volgens kadasterschets Dilbeek 1936 nummer 3 ook het grondplan veranderde). De modernistisch geïnspireerde architectuur die ervoor in de plaats kwam werd bij latere verbouwingen afgezwakt, maar de bandramen, de platte betonnen luifel boven de lage, brede voordeur en de dikke, witgeverfde pleisterlaag liegen er niet om. Het modernisme springt nog meer in het oog in de naar het bos toe aflopende ruimte aan de achterzijde van de villa. Een kaarsrecht pad, drie rijen betonplaveien breed en 60 meter lang, verbindt het raam van de zitkamer met een rechthoekig zwembad, eveneens met betontegels afgeboord, en leidt de blik naar een modernistische 'folly' aan de overzijde van het bad: de witte betonnen duiktoren – een bijna 7 meter

hoge, ronde kolom met een vrije wenteltrap die naar twee, ver uitstekende duikplatformen leidt. Een pergola met zuilen van gestapelde betontegels en de lage, symmetrisch opgestelde kleedcabines vormen de achtergrond en de toegang tot het beboste gedeelte met de vijver, gedegradeerd tot een beboste poel. Een ellipsvormige ringweg, die door zwembad en tegelpad in twee (bijna gelijke) helften wordt verdeeld, omvat de hierboven beschreven aanleg.

Zwembad (momenteel met een rijke waterflora) en kleedcabines werden door het kadaster pas in 1958 geregistreerd, maar dateren ongetwijfeld uit het einde van de jaren 1930. De grote belangstelling voor openluchtlevens en sport, typisch voor de aanleg uit het interbellum, is ook afleesbaar uit het tennisterrein, dat zijn plaats kreeg naast de moestuin, in de ruimte ten zuidoosten van de villa. Bij de beplanting van het bosje met de poel en de randen van de ruimte tussen de villa en het zwembad werd ruim gebruikgemaakt van witte paardekastanje (*Aesculus hippocastanum*), een veel voorkomende boomsoort in interbellumtuinen.

Merkwaardige bomen (Opname 18 juli 2000. Het cijfer in vet geeft de stamomtrek, gemeten op 150 cm hoogte.)

- 1. rode bastaardpaardekastanje (*Aesculus x carnea*) **300**
- 2. zilverlinde (*Tilia tomentosa*) **449**
- 9. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **390**
- 18. gewone plataan (*Platanus x hispanica*) **470**
- 30. reuzenlebensboom (*Thuja plicata*) **150**, dikste van 20 stammen
- 32. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **410**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2005

Titel Text: Tuin van het kasteel van Wolsem

Grafische documenten

Zwembad, tegelpad en villa tegen een achtergrond van honderdjarige beuken en zilverlinden in de tuin van het kasteel van Wolsem (Deneef, Roger, 01-01-2000, ©Vlaamse Gemeenschap)

Kasteel van Wolsem te Dilbeek tegen de achtergrond van honderdjarige beuken en zilverlinden (Deneef, Roger, 01-01-2005, ©Vlaamse Gemeenschap)

In de tuin van het kasteel van Wolsem, de witte betonnen duiktoren, de kleedcabines en de pergola - typisch voor aanleg uit het interbellum (Deneef, Roger, 01-01-2000, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale 212 legger Dilbeek, art. 19 nrs. 6, 7, 36 en 38 en art. 924 nrs. 3-11.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschetsen Dilbeek 1870/1, 1878/1, 1879/1, 1881/1, 1883/3, 1936/3 en 1958/2.

Manuscriptversie van de '*Carte topographique de Bruxelles et de ses environs*' van Guillaume De Wautier.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121396>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/206895>

Beknopte karakterisering

Datering: derde kwart 19de eeuw, interbellum

Typologie: bijgebouwen, dreven, moestuinen, paden, pergola's, vijvers, villa's (bouwkundig erfgoed), villatuinen, zwembaden